

Arnhem, vrijdag 21 september 2012

‘Compassie’¹

Sophie Lambrechtsen – ter Horst

Oprichter en bestuurslid Stichting War Requiem – Bridge to the Future

De gedachte aan de Commissaris van de Koningin, die vanwege zijn ziekte u niet zelf welkom kon heten maar ons wel een goede conferentie wenst, die gedachte doorstraalt het hele Huis en zeker deze middag over Compassie.

Het is een ongelooflijke vreugde om deze zaal helemaal vol te zien. Wij hebben hier zicht op de Bridge too Far en als thema ‘Compassie’.

Twee jaar geleden stond hier rabbijn Soetendorp en die zei - hij was verborgen gehouden in Velp - “ik besta door compassie”. Hij suggereerde dat Arnhem als getraumatiseerde stad Compassie-stad zou kunnen zijn. Toen is er een werkgroep opgericht die de campagne voor Compassionate Cities in Arnhem is gaan voeren. Met onze keuze voor het thema ‘Compassie’ vanmiddag steunt Bridge to the Future, als ambassadeur, dit initiatief.

In het Handvest definieert Karin Armstrong de kern van compassie als het vermogen je in de ander in te leven. In 68 jaar herdenken oefenen we dat vermogen, en ervaren we ook het ónvermogen om je in de ander in te denken. We herdenken hier de gestorvenen, mensen die toen zijn gestorven, militairen die sneuvelden, van beide partijen, en burgers en verzetsmensen. Maar je kunt je niet voorstellen wat deze mensen hebben doorgemaakt. Vooral op deze precieze, exacte plek.

Dat herdenken, al die jaren lang, is als een grote puzzel; mensen ontmoeten elkaar en zeggen: “Oh, was jij dat!” Al die witte stukjes zijn nog altijd niet allemaal ingevuld. Bij dat herkennen, en samen delen van het verdriet, komt er warmte en troost, en dan een traan voor je ogen, een glimlach door tranen, Mozart, zoiets.

---

¹ Uitwerking aan de hand van een geluidsopname

Toen ik uit de kelder kwam was ik vijf jaar. We gingen op een handkarretje, evacueren, en we mochten niet kijken van mijn moeder. We keken toch, en in wat ik de Duitse bocht noem, de bocht van de Schelmseweg, zag ik vijf dode Duitsers liggen. Dat is denk ik voor mij compassie, mijn eerste ervaring van compassie.

Dit beschrijft Wilfred Owen in het gedicht *Strange meeting*, wat in het War Requiem de laatste aria is. Een soldaat, hij schrijft *It seemed that out of battle I escaped*, en dan komt hij in een tunnel - het is een bijna-doodervaring denk ik. In die grijze, donkere tunnel, ontmoet hij, staat er iemand op, en dat is de man die hij gisteren heeft doodgeschoten. (Overigens stierf Owen, sneuvelde Owen een week later zelf.) Ze hebben dan een dialoog over de verschrikking van de oorlog, h^oe erg het is, *the pity of war*, en dat het ergste is dat ze dat nooit meer zullen kunnen vertellen. *The truth untold*.

Ik visualiseer die tunnel altijd hier onder de brug. Onder de rivier waar wij aan wonen, die door ons leven stroomt. En als ik nu denk aan die traan, die lach door die traan, bij het herdenken, dan denk ik aan een regen van tranen, en de zon die daar door komt, en dan ontstaat er een regenboog, het logo van onze stichting Bridge to the Future.

Herdenken is *healing*. Elkaar indenken, elkaar daarin herkennen en de troost voelen, dat slaat de tranen los, waardoor de regenboog kan ontstaan. Ik hoop dat deze dag, deze middag van compassie ons in alle mogelijk kleuren vreugde zal geven en dat we samen op weg zijn, over die brug, naar een toekomst. Dank u wel.